

ΔΡΑΜΑΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΠΙΕΡ ΜΑΡΤΕΝ

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΓΙΑΤΡΟΥ ΜΕΡΛΙΕ

ΜΟΛΟΓΩ ότι έχω μιά περίεργη αδυναμία. Μου άρεσουν ή δραματικές ιστορίες των καταδίκων. Μ' αυτές έχω γράψει τὰ πιδ ώμορφα και τὰ πιδ οργανητικά διηγήματα μου. Πηγαίνω τακτικά στις φυλακές κι' έκει πέρα περνώ, μιά την αλήθεια, τις πιδ άλλωστες ώρες της ζωής μου. Προχτές λοιπόν είχα έπισκεφθεί μιά φυλακή στή περιοχή του Παρισιού, μήπως τυχόν συναντήσω κανένα καινούριο κατάδικο και στήθηκα τυχερός. Ο διεθυντής της φυλακής, Ένας παλιός και καλός φίλος μου, με δέχτηκε μ' ένα χαμόγελο θριάμβου, γιατί ήξερε την ιδιαιτελία μου κι' αφού μου έμείλησε για διάφορα κοινά και άσημαντα πράγματα, μου παρουσίασε στο τέλος ένα νέο κατάδικο, έναν παράξενο και χλωμό τύπο με γράζια μαλλιά που είχε καταδικαστεί έκείνες τις ημέρες σε ισόβια δεσμά...

Ο τραγικός αυτός άνθρωπος ήταν ο Κάρολος Μερλιέ, ένας γνωστός άλλωστε παρισινός γιατρός, που κατόντησε στη φυλακή από έναν τρελλό και παράφορο έρωτα. Η ιστορία του, που μου την αφηγήθηκε ο ίδιος άργα και με ποικίλη φωνή, έγινε ένα συναρπαστικό δράμα και όπως κάνω πάντα, την έγραψα όταν γύρισα στο σπίτι μου, χωρίς ν' αλλάξω ή να προσθέσω καμιά λέξη...

— «Ξέρετε πολύ καλά, κύριε, άρχισε να μου λέη ο γιατρός Μερλιέ, ότι ή ευτυχία, όπως την φανταζόμαστε έμεις, δεν υπάρχει σ' αυτό τον κόσμο... Δεν υπάρχει μεγαλύτερη τρέλλα από την παράξενη μακία μας να κινηθούμε τις χιμαρές μας. Μά μήπως μπορούμε να κάνουμε κι' άλλωδως; Η ζωή μας έγινε μιά σειρά από άτροπια γεγονότα και κανείς μας δεν ξέρει ποτέ ποιά θα είναι το τέλος του...

Ζούσα λοιπόν μιά ευτυχισμένη ζωή, όπως σινηθίζουμε να λέμε, με τη γυναίκα μου και με τό παιδί μου. Η Ματθίλδη, ή γυναίκα μου, μ' ελάτρευε αληθινά και κάθε φορά που γύρισα στο σπίτι, κοιραμένος από τις επισκέψεις μου στή νοσοκομεία και στους άρρώστους, μ' έσφιγγε με τρυφερότητα μέσα στην άγκαλιά της, για να με κάνη να ξεχάσω την ισκιμία και τη μονοτονία της ζωής... Ο Ραούλ πάλι, τό παιδίά μου, ήταν ένα χαριτωμένο άγγελουδι, που έφερνε τή χαρά μέσα στο σπίτι μας με τις φωνές του και τὰ παιχνίδια του...

Μιά ήμερα όμως ή κακή μοίρα χτύπησε ξαφνικά στην πόρτα μου. Η Ματθίλδη έλαθε ένα τηλεγράφημα από κάποιο συγγενή της, που της άνήγγελε ότι ο πατέρας της και ή μητέρα της δεν ζούσαν πια... Η άγρόεσή τους στη Βρετανία είχε άρπάξει έξαφνα φωτιά κι' είχαν καεί κι' οι δύο τους, χωρίς να τους προφτάση κανείς να τους σώση. Τό έύλινο έκείνο σπίτι τους με τους μεγάλους άχυρώνες είχε καεί σαν πυροτέχνημα...

Η Ματθίλδη δεν μπόρεσε ν' άνθξξη σ' αυτό τό ξαφνικό χτύπημα. Έορξζε μιά σπαρακτική κραυγή και την ίδια στιγμή σωρίστηκε άναίσθητη μπροστά στή πόδια μου... Όταν συνήλθε, δεν γνώριζε πια κανένα μας. Γελούσε μόνο παράξενα και μās κίταζε σαν να μās έβλεπε για πρώτη φορά... Καταλαβαίνετε, κύριε, τι είχε πάθει... Η Ματθίλδη, ή άγαπημένη μου γυναίκα είχε τρελλαθεί!...

Ο,τι κι' άν έκανα, έπληγω όλα χαμένα... Κανένας ψυχίατρος δεν μπόρεσε να τή σώση. Την έπανε μιά τρελλή χαρά που κατέληγε κατόπιν σε μιά στυγνή μελαγχολία. Δεν έτρωγε τίποτε, δεν μπορούσε να κοιμηθί κι' όπως ήταν φτωικό, δέ μπόρεσε να ζήση πολλν καιρό... Η Ματθίλδη εξαντλήθηκε σιγά-σιγά και πέθανε...

Έμεινα πια μόνος με τον Ραούλ μέσα σιδ πένθιμο κι' έρημο σπίτι μου. Τά χρόνια περνούσαν μονότονα, ο γυιός μου μεγάλωνε κι' έγώ ένοιωθα ότι γερούσα κάθε ήμερα και περισσότερο... Η ζωή μου ήταν άχρωμη, γεμάτη λιγδές άναμνήσεις και παλιές άλησιμότητες χαρές. Ήμιον ένας δυστυχισμένος άνθρωπος, που ζούσε άζώμη χωρίς να ξέρη κι' έκείνος γιατί...

Είκοσι χρονών ο Ραούλ άρρησε τό Πανεπιστήμιο και πήγε να ύπηρετήση την θητεία του. Μ' άρρησε λοιπόν ολομόναχο και πιδ πιδ δυστυχισμένο από κάθε άλλη φορά. Μά ήταν μοιραίο να συναντήσω τότε μιά ήμερα την Ζανέττα...

Η Ζανέττα ήταν ένα ώμορφο κορίτσι δεκαοκτώ χρόνων που τό γνώρισα τυχαία σ' ένα νοσοκομείο. Ήταν άρρωστη από πνευμονία

κι' είχα αναλάβει την θεράτεια της. Στην άρχή δεν πρόσεξα την ώμορφή της. Προσπαθούσα με κάθε τρόπο να τή σώσω και στο τέλος τό έπέτυχα και την έγλύτωσα από τὰ νύχια του θανάτου.

Η Ζανέττα λοιπόν, ύστερα από λίγο καιρό, άρχισε πάλι να ξαναπαρρη τό ρόδινο χρώμα της και ή ώμορφή της άρχισε να ξαναβύξη σαν ένα ύπέροχο τριαντάφυλλο. Αυτό τό κορίτσι τό είχα συμπαθήσει τόσο πολύ, ώστε κάθε φορά που πήγαινα στο νοσοκομείο εργατόυσα μαζί μου και λίγα δοσοεία λουλούδια... Η Ζανέττα έκανε σαν τρελλή από τή χαρά της και με μιά παιδική άφέλεια μ' άγκάλιαζε και με φιλούσε...

Πολλές φορές της έκανα συντροφιά στον κήπο, ανάμεσα σ' τ' άνοσιέτια λουλούδια που μās μεθούσαν με τις ένωδιές τους. Η Ζανέττα μου έλεγε ότι ήταν μόνη στον κόσμο κι' ότι δεν είχε καλύτερο φίλο από μένα... Καθώς βλέπετε, ή γνωριμία μας αυτή ήταν μοιραία... Υάδρχουν πράγματα και περιστατικά που δεν μπορεί κανείς να τους δώση καμιά εξήγηση...

Όταν λοιπόν ή μικρή κι' ώμορφη φίλη μου έγινε καλά, την έπήρα στο σπίτι μου. Τό χρυσόλινο γέλιο της, ή χαρά της, με είχαν ξαναενώσει κι' είχαν φέρει πάλι την ευτυχία μέσα στο έρημο και πένθιμο έκείνο σπίτι, όπου έβασίλευε πάντα ή σιά μιάς πεθαιμένης...

Η Ζανέττα έκανε σαν τρελλή, αναποδογύριζε τὰ πάντα, έσκάλιζε όλες τις γωνιές και μιά ήμερα, ξεφυλλίζοντας ένα λεύκωμα, βρήκε την φωτογραφία της γυναίκας μου και χωρίς να προσφάσω να της την πάρω από τὰ χέρια, την έκανε χλια κομμάτια!...

Από έκείνη τή στιγμή κατάλαβα ότι δεν με σινέειε πια τίποτε με τὰ περασμένα. Η τρέλλα της αυτή μ' ελάτρευε δέβαια στην άρχή, μά ή Ζανέττα ήταν τόσο χαριτωμένη, τόσο ώμορφη, τόσο γοητευτική ώστε μ' έκανε να ξεχάω την παλιά ζωή μου. Έστρωσε έτσι άμωτο καιρό κι' όταν μου έγραψε ο Ραούλ ότι είχε τελειώσει πια τήν θητεία του και θα ξαναγύριζε κοντά μου, της ένοιώσα άμωτος ένα ώμορφο διαμέρισμα σε μιά ήσυχη σινωκία, γιατί δεν ήθελα να καταλάβη τίποτα ο γυιός μου...

Ο Ραούλ όμως, όταν γύρισε, δεν άρρηξε να μαντέψη ότι κάτι είχε συμβεί στη ζωή μου. Κι' αυτό δεν ήταν δύσκολο, γιατί είχα αλλάξει τόρα πια. Δεν ήμιον μελαγχολικός όπως πρώτα και δεν έβλεπα τή ζωή μ' αποθαρμωμένο και πένθιμο βλέμμα. Ήμιον χαρούμενος, ζωηρός, ευτυχισμένος!

Ο γυιός μου λοιπόν φάνηκε στην άρχή ότι προσπαθούσε ν' ανακαλύψη την αίτια αυτής της άλλαγής μου, γιατί έξοκολούθηδω σε να λατρεύη τή μέρτα του. Κατάλαβανα ότι κατασζάτευε όλες τις κινήσεις μου... Φαίνεται όμως ότι στο τέλος θα βαρέθηκε, γιατί τον είδα να μη με προσέχη πια όπως πρώτα... Έγώ τότε, τυφλωμένος από τον έρωτά μου, δεν έθωσα καμιά προσοχή σ' αυτό κι' όμως αυτό ήταν τό μοιραίο σφάλμα μου, όπως θα ίδητε...

Έπληγανα κάθε ήμερα κι' εθρίσκα τή φίλη μου, χωρίς φυσικά να ύποπτεύωμαι ότι μπορούσε να με άπατήση με κανέναν άλλον... Μά όπως βλοοι οι έρωτευμένοι, δεν άρχισα να την ζηλεύω, χωρίς να ξέρω κι' έγώ γιατί και να θέλω να βεβαιώσω με κάθε τρόπο άν μου ήταν πάντοτε πιστή.

Μου ήρθε λοιπόν ή τρέλλα να καταργώ στο πιδ εύκολο και στο πιδ κοινό μέσον...

Μιά ήμερα είπα στη Ζανέττα ότι θα πήγαινα να έπισκεφθώ κάποιο άρρωστο, μακριά από τό Παρίσι κι' ότι θα έμεια εκεί πέρα τρεις ήμερες. Την άποχαρέτησα λοιπόν και... γύρισα στο σπίτι μου. Έπειτα στο κρεβάτι κι' άποκομήθηκα ήσυχος περμμένος να νυχτώσω για να κάνω την έξαφνική έφοδó μου...

Τό βράδυ, λοιπόν, σηκώθηκα κι' έπειδή ήταν κορξς, βγήκα να κάνω ένα μεγάλο περίπατο, να θεληήσω σ' ένα έσπιατόριο κι' ύστερα, και τὰ μεσάνυχτα, να χτυπήσω ξαφνα στην πόρτα της Ζανέττας...

Θυμάμαι ότι ή καλοκαιρινή έκείνη νύχτα ήταν ύπέροχη... Ο κόσμος έγέμιζε τὰ κέντρα, εύθιμος κι' εύχαριστημένος από τή ζωή. Η ώρες, λοιπόν, έπέρασαν χωρίς να τις καταλάβω και κατά τὰ μεσάνυχτα ετάράδηξα για τό σπίτι της Ζανέττας. Όταν έφτασα όμως άπέναντι από τὰ παράθυρά της, είδα κάτι που μου πάγωσε τήν καρδιά και μ' έκανε να τρέμω δολώλκρος από τή λύσσα μου. Πισω από ένα φωτισμένο παράθυρο είχα διακρίνει δύο σιές!... Η μιά ήταν της Ζανέττας. Η άλλη ήταν ή σιά ενός άνδρου, που την κρατούσε σφιχτά στην άγκαλιά του!... Η Ζανέττα, λοιπόν, μ' άπατούσε!... Ο άνδρας αυτός ήταν ο έραστής της!... Καταλαβαίνετε, κύριε, τήν τρα-

Ξεφυλλίζοντας ένα λεύκωμα, βρήκε τή φωτογραφία της γυναίκας μου...

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ κ. ΗΑΙΑ ΒΟΥΤΥΡΙΔΗ

ΕΡΩΤΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ο μυθιστόρημα και το διήγημα, τα δημιουργήσαν οι αρχαίοι Έλληνες στους τελευταίους αιώνες της προχριστιανικής εποχής και στους πρώτους της χριστιανικής. Από δσα έργα ξεχωρίζουν αυτοί έχουμε σήμερα μερικά, όπως τα «Αιθιοπικά» του Ηλιδόφρου, «Τα κατά Ξανθίππην και Κλειτοφώντα» του Αχιλλέα Τάτιου, «Τα κατά Άνθειαν και Άβροζόμην» του Ξενοφώντα του Εφέσου, «Τα κατά Χαίρεαν και Καλιόρρην» του Χαρίτωντα του Αφροδισεία, «Τα κατά Δάμνην και Χλόην» του Δόγγου και από κάποια άλλα κομμάτια τους μόνο ή την περιλήψη τους.

Το λογοτεχνικό αυτό είδος είχε τη συνέχειά του και στη Βυζαντινή εποχή με το μυθιστόρημα του Θ. Προδόμου, «Τα κατά Ροδάνθη και Δουσιλέα» του Ευστάθιου, «Τα καθ' Υσμίνην και Υσμινάνα» του Εύγενειανού, «Δρόσιλλα και Χαρικλής» και του Μανασσή «Αρίστανδρος και Καλλιθέα» και με τα μυθιστορηματικά ποιήματα, όπως «Τα κατά Καλλιμαχον και Χρυσορόρην», «Βέλθανδρος και Χρυσάντζα», «Αίδιότοπος και Ροδάνθη», «Ιμπερίος και Πλατσαφλόρη» κλπ., που είναι όλα τους Ιπποτικορομαντικές ιστορίες, πολύ υποσημασιτικές.

Στη μεταβυζαντινή εποχή, δηλαδή σ' όλη την εποχή της Τουρκοκρατίας, το είδος αυτό δεν καλλιεργήθηκε καθόλου. Μόνον ο «Ερωτοκόκοτος», το μεγάλο Ιπποτικορομαντικό ποίημα του Κρητικού Βιτσέντου Κορκόρου, μπορεί να χαρακτηριστεί για μυθιστόρημα κι' ή «Ωμομορφή Βοσκοπούλα» του Κρητικού Ν. Δραμπητσίου για διήγημα. Άλλα έργα τέτοιου είδους δεν γράφτηκαν ίσαμε τα 1792.

Τη μορφή μυθιστορημάτων έχει κάπως το έργο του Νικ. Μανροχοδάτου «Φιλόδοξο Πάρεργα», που είναι περισσότερο μά περιγραφή της έθνικής και κοινωνικής ζωής των ελληνικών χωριών στην εποχή της Τουρκοκρατίας. Το έργο αυτό γράφτηκε στην αρχή του 18ου αιώνα μά τυπώθηκε για πρώτη φορά μόνο στα 1800 και είναι γραμμένο κα' σε αρχαία γλώσσα.

Στα 1790 ο Ρήγας ο Βελεστινλής τύπωσε το βιβλίο του που έχει τίτλο «Τό Σχολείον των Ντελικάτων Έραστών», ήτοι βιβλίο ήθικών, περιέχον τα περιεργα συμβεβηκότα των άρχαιων γυναικών του Παρισίου, άμαρτυροσών κατά τον παρόντα αιώνα. Έξ της γαλλικής διαλέκτου νίν πρώτον μεταφρασθέν παρά του Ρήγα Βελεστινλή Θετταλού. Έν Βιέννη της Αυστρίας 1790. Όπως φαίνεται από τον τίτλο του, το έργο αυτό είναι μετάφραση από τα γαλλικά και για τούτο δε μπορεί να χαρακτηριστεί σαν νεοελληνικό διήγημα. Το μόνο που πρέπει να προσέξουμε σ' αυτό, είναι ότι έχει πολλά ποιήματα γραμμένα από Έλληνες. Είναι ποιήματα Φαναριωτών ποιητών έρωτικά και από εκείνα που τα μάζευαν πολλοί Έλληνες αντιγράφοι τα σε ξεχωριστά τετράδια και έκαναν τις κοπιτικές συλλογές, που τις έλεγαν ροστάκια. Ο Ρήγας μετάφρασε το έργο αυτό, επειδή, καθώς το λέει στον πρόλογο του, είχε την ιδέα, ότι για να μορφωνεται ο λαός, έπρεπε να του δινόνται και βιβλία διωκοδαστικά.

Στα 1792 όμως τυπώθηκε ένα βιβλίο, που αυτό πειά μπορούμε να το ελπίζουμε την πρώτη δομηή νεοελληνικών διηγημάτων. Είναι το βιβλίο που έχει τίτλο «Ερωτος Αποτελέσματα», ήτοι ιστορία ήθικορομαντική με πολιτικά τραγωδίας. Τυπώθηκε κι' αυτό στην Αυστρία. Πριν προχωρήσουμε για να περιγράψουμε το περιεχόμενό του, είναι

γαδία μου, έκεινη τη στιγμή... Είχα θυσίασι τα πάντα σ' αυτή τη γυναίκα κι' όμως έκεινη, όχι μόνο δεν έννοιωθε τίποτε για μένα, παρά μ' άπατούσε μ' έναν άλλον :

Έκεινη τη στιγμή δεν μπορούσα πειά να συλλογισθώ τίποτα και χωρίς να ξέρω τι κάνω, έβγαλα το περιστορόφο μου κι' έπυροδόληνα με λύσσα τη σπαά του άγνωστου...

Όμαμάς ότι τον είδα ν' άνοιξη τα χέρια και να πέρτη ροός τα πίσω κι' ότι άκουσα τη Ζανέττα να σίχνη μιά σπαραχτική κραυγή... Έπειτα άρχισα να τρέχω σαν τρελλός και γρήσια στο σπίτι μου, για να βρω λίγη ήσυγία και να μωρέσω να συγκεντρώσω τις σκέψεις μου.

Έπέερα λοιπόν έτσι ως μωή ώρα, όταν έξαφνα άκουσα να χτυπούν στην πόρτα μου. Α! κούε!... Πώς μωρώ να ξεχάσω ποτέ το θέμα που παρουσιάστηκε τότε μπροστά στα μάτια μου;... Μοί είχαν φέρει το Ραούλ, το γικό μου, καταματωμένο και νεκρό σ' ένα φορέο!... Αυτός ήταν ο κομφοός έρωσής της Ζανέττας, χωρίς να το ξέρω, χωρίς να το ήποπτεύομαι...

Ό, τι κι' αν σάς είπα άκόμα είναι πειά περπιτό... Καταλαβαίνετε την τραγωδία μου... Είμαι τώρα ο πιο δυστυχισμένος άνθρωπος του κόσμου και ή μόνη μου παρηγοριά είναι ότι δεν θα μωρέσω ν' άνθέξω ποτέ καιρό μέσα σ' αυτή τη φυλακή... Ο θάνατος θα έρθη γρήγορα να με λυτρώση...

Κι' ο γιωρός Μερλιέ έκεινρη το πρόσωπό του μέσα στα ώχρά κι' αδύνατα χέρια του κι' άρχισε να κλαίει σιωπηλά, προφέροντας με ραγιαμένη φωνή το όνομα του παιδιού του...

ΠΙΕΡ ΜΑΡΤΕΝ

ανάγκη να ειπώμε λίγα λόγια για το συγγραφέα του.

Πολλοί πιστεύουν ότι συγγραφέας του είναι ο Άθανάσιος Ψαλλίδας, ο περιφημος Γιαννιώτης λόγιος και δημοσιολογός, ο δάσκαλος και φίλος του ποιητή Ι. Βαλαρά. Πρώτος που βεβαίωσε τέτοιο πρόβλημα είναι ο Άγγλος Γλώφορ στα 1882. Μά όταν προσέξει κανείς στο πνεύμα του βιβλίου και σ' όλο το περιεχόμενό του θα νοιώσει άμέσως ότι τέτοιο βιβλίο δε μπορούσε να το γράψη ο Ψαλλίδας, επειδή δεν ταιριάζει καθόλου και στην αυστηρότητα της ήθικής του και στις ιδέες του και σ' όλο το χαρακτήρα του άκόμα και στη γλώσσα. Έξον όμως απ' αυτά, ο συγγραφέας των «Αποτελεσμάτων του Έρωτος» μάλαει για μερικά καθέκαστα της ελληνικής ζωής στην Πόλη και δίνει και πληροφορίες για την Πόλη σαν άνθρωπος που γεννήθηκε κι' έζησε πολλά χρόνια σ' αυτή και που γνώρισε καλά τους Πολίτες ενδο ο Ψαλλίδας καθώς είναι γνωστό δεν έπληξε ποτέ στην Πόλη.

Άλλοι δέχονται, ότι το βιβλίο το έγραψαν ο Ρήγας Βελεστινλής, ο Π. Ματαράγκας μάλοτα στον «Παρνασσό» του, δηλαδή στην ποιητική άνθολογία, που τύπωσε, το λέει χωρίς καμιά επιφύλαξη πειά το έγραψαν ο Ρήγας. Μά κι' ή γνώμη αυτή δε στηρίζεται σε καμια θετική απόδειξη. Το μόνο που μπορούσε να υποστηρίξη για τέτοιο γνώμη είναι ότι μερικά από τα ποιήματα που υπάρχουν στο «Σχολείο των Ντελικάτων Έραστών» υπάρχουν και στα «Ερωτος Αποτελέσματα». Μά τα ποιήματα αυτά δεν είναι του Ρήγα, άλλα Φαναριωτών στιχογράφων, καθώς είπαμε παραπάνω, και που είχαν διαδοθεί, πειά σε όλους τους Έλληνες.

Πιος λοιπόν είναι ο συγγραφέας του; Στην πρώτη έκδοση του βιβλίου, που έγινε στα 1792, υπάρχει κι' ένα προσόμιον. Το προσόμιον αυτό έχει ύπογραφή Ι. Κ. Έδώ και τέσσερα χρόνια ή δεσποινίδα Κοιμητόγλου έφερε και χάρισε στην Έθνηκή Βιβλιοθήκη ένα αντίγραφο του βιβλίου ύπομορογραμμένο σε μικρό σχήμα και καλοδεμένο. Είναι πιστό αντίγραφο της πρώτης έκδοσης. Στην αρχή-αρχή του αντίγραφου αυτού, που έχει και το προσόμιον με την ύπογραφή Ι. Κ., ο παλιός λόγιος Μυρτίλλος Άποστολίδης έχει γράψει με το χέρι του μιά σελίδα, όπου λέει, ότι ο Ι. Κ. είναι ο Ιωάννης Κοιμητόγλου. Και δίνει τις πληροφορίες ότι ο Ι. Κοιμητόγλου ήταν έμπορος Πολίτης, που έζησε στη Βιέννη μά ήταν και λόγιος κι' έχει γράψει διάφορα έργα. Λόγιος ήταν άκόμα κι' ο θεός του, Κοιμητόγλου κι' αυτός, που έζησε στη Βιέννη κι' έμποροσάνταν έκανε όλη ή οικογένεια Κοιμητόγλου το έμπορο των άμυδάων. Κάτω από τις πληροφορίες του Άποστολίδη υπάρχει μιά άλλη σημείωση, που λέει ότι το χειρόγραφο αυτό βρέθηκε μέσα στα βιβλία του Ιωάννου Κοιμητόγλου. Καθόλου παράξενο λοιπόν ο Ι. Κ. να είναι ο Ιωάννης Κοιμητόγλου, συγγραφέας του βιβλίου και το χειρόγραφο να είναι το πρωτότυπο από όπου τυπώθηκε το βιβλίο.

Το νόστιμο είναι ότι πολλοί βαζούν συγγραφέα του βιβλίου τον τυπογράφο Γλακί, επειδή άργότερα στα 1816 το Ξαντινότυπος αυτός στη Βενετία κι' άλλοι το νεώτερο όλομο Ι. Βελεστινλή, επειδή... σε κάποιο αντίτυπο είχε γράψει με το χέρι του κάποια σημείωση ότι το βιβλίο πρωτοτυπώθηκε στη Βιέννη στα 1792.

Όποιος κι' αν είναι όμως ο συγγραφέας του, ή ο Κοιμητόγλου, καθώς φαίνεται στο πιθανό, ή ο Ρήγας, ή κανένας άλλος, ή μωρη άξια το βιβλίου αυτού είναι ότι παρουσιάζεται σαν ή πρώτη δομηή νεοελληνικών διηγημάτων. Για λογοτεχνική άξια του δε μπορεί να γίνη βέβαια κανένας λόγος. Είναι πειά κάτω κι' από το πνεύμα, και και το περιεχόμενό του και για τη γλώσσα του. Χωρίς να κανη μωρεσών τον πολύ αυστηρό κριτικό, μπορεί να το ελπ ή άρεστάτο. Κι' όμως ή άρδια έχει και κάποια νοστιμάδα, αν μπορούμε να χρησιμοροποιήσουμε το όξωμορο αυτό σχήμα και να ειπώμε ενόσθη άρδια. Άν έχει κανείς την ήπομονη και το διαβάσει, θα γείλαση πολλές φορές γι' όσα να θέλη με την κοπιτή άρεσία του, με τις γλωσσολογικές πειά ήρώων του, με την ερωτολαίβια τους και με την τραγωδομαντική τους.

Το βιβλίο έχει τρία διηγήματα, που ο συγγραφέας τα λέει άπορορίες:

«Ιστορία πρώτη, περιέχουσα, τον σφοδρόν έρωτα ένός Κωνσταντινουπόλιτου». «Ιστορία δεύτερη, περιέχουσα τον έλευσθέν έρωτα ένός Κερκυραίου δραγομάνου του της Βενετίας παρασώου εν Κωνσταντινουπόλει». «Ιστορία τρίτη, περιέχουσα διάφορα έρωτικά περιστατικά τίνος Ζαγοραίου έγγενούς, και πρδών... πειά της εν Ρωσία κόμης Πολτάβας».

Τρεις ιστορίες όπου ο έρωτας, κ ε ρ α ν ο θ ο λ ο ς έρωτας δογμάσει.

Άξίζει ν' άντιγραφή ένα κομμάτι από την αρχή της πρώτης ιστορίας, επειδή μάς δίνει όχι μόνο δείγμα της γλώσσας και της περιγραφορικής ικανότητος του συγγραφέα, άλλα και κάποιες πληροφορίες για τις πνευματικές προμήψεις των γραμματισμένων Έλλήνων της Πόλης στην εποχή έκείνη.

Αυτά όμως στο προσέχες β' και τελευταίο άρθρο μας για τα «Ερωτος Αποτελέσματα».